

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz proponowanej literatury
Wojewódzkie Konkursy Przedmiotowe – etap I**

MATEMATYKA

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Matematyki
dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego
w roku szkolnym 2025/2026**

I. Cele konkursu:

1. Kształtowanie i rozwijanie zainteresowań i zdolności matematycznych.
2. Rozwijanie umiejętności wykorzystania posiadanych wiadomości podczas rozwiązywania zadań i problemów matematycznych.
3. Wylanianie talentów matematycznych.
4. Wdrażanie do samokształcenia i podejmowania odpowiedzialności za własny rozwój.
5. Motywowanie szkół do podejmowania różnorodnych działań w pracy z uczniem zdolnym.

II. Zakres umiejętności

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Matematyki opisane są w podstawie programowej dla przedmiotu matematyka dla szkoły podstawowej - *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej*. (Dz. U. 2017 poz. 356, ze zm.)

III. Zakres treści

Zakres treści Konkursu Przedmiotowego z Matematyki jest zgodny z treściami podstawy programowej dla przedmiotu Matematyka dla szkoły podstawowej. Obejmuje również treści wskazanych pozycji literatury.

I stopień

Zakres wiedzy i umiejętności oraz proponowanej literatury opracowuje szkolna komisja konkursowa zgodnie z § 6 regulaminu konkursu. Informację przekazuje dyrektor szkoły do 10 września 2025 r.

I. Zakres umiejętności.

1. Sprawność rachunkowa.

Uczeń:

- wykonuje działania i wykorzystuje te umiejętności w sytuacjach praktycznych,
- weryfikuje i interpretuje otrzymane wyniki oraz ocenia sensowność rozwiązania.

2. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Uczeń:

- odczytuje, interpretuje i przetwarza dane przedstawione w różnej formie,
- interpretuje teksty o charakterze matematycznym oraz graficznie przedstawia dane,
- używa języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników.

3. Wykorzystanie i interpretowanie reprezentacji.

Uczeń:

- używa prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych, interpretuje pojęcia matematyczne i operuje obiektami matematycznymi,
- dobiera model matematyczny do prostej sytuacji oraz buduje go w różnych kontekstach, także w kontekście praktycznym.

4. Rozumowanie i argumentacja.

Uczeń:

- przeprowadza proste rozumowanie, podaje argumenty uzasadniające poprawność rozumowania, rozróżnia dowód od przykładu,
- dostrzega regularności, podobieństwa oraz analogie i formułuje wnioski na ich podstawie,
- stosuje strategię wynikającą z treści zadania, tworzy strategię rozwiązania problemu, również w rozwiązaniach wieloetapowych oraz w takich, które wymagają umiejętności łączenia wiedzy z różnych działów matematyki.

1) Klasy IV-VI:

- a) I. Liczby naturalne w dziesiętkowym układzie pozycyjnym (I.1-I.5).
- b) II. Działania na liczbach naturalnych (II.1-II.17).
- c) III. Liczby całkowite (III.1-III.5).
- d) IV. Ułamki zwykłe i dziesiętne (IV.1-IV.14).
- e) V. Działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych (V.1-V.9).
- f) VI. Elementy algebry (VI.1-VI.2).
- g) VII. Proste i odcinki (VII.1-VII.5).
- h) VIII. Kąty (VIII.1-VIII.6).
- i) IX. Wielokąty (IX.1-IX.8).
- j) XI. Obliczenia w geometrii (XI.1-XI.7).
- k) XII. Obliczenia praktyczne (XII.1-XII.9).
- l) XIV. Zadania tekstowe (XIV.1-XIV.7).

2) Klasy VII-VIII:

- a) I. Potęgi o podstawach wymiernych (I.1-I.5).
- b) III. Tworzenie wyrażeń algebraicznych z jedną i z wieloma zmiennymi (III.1-III.4).
- c) IV. Przekształcanie wyrażeń algebraicznych. Sumy algebraiczne i działania na nich (IV.1-IV.4).
- d) V. Obliczenia procentowe (V.1-V.5).
- e) VI. Równania z jedną niewiadomą (VI.1-VI.5).
- f) VIII. Własności figur geometrycznych na płaszczyźnie (VIII.1-VIII.7).
- g) IX. Wielokąty (IX.1-IX.2).

JĘZYK ANGIELSKI

Zakres umiejętności wymaganych od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Języka Angielskiego Etap szkolny 2025/2026

(podstawa programowa dla przedmiotu język angielski dla szkoły podstawowej)

- 1. Znajomość środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych).
- 2. Rozumienie wypowiedzi.
- 3. Reagowanie na wypowiedzi.
- 4. Przetwarzanie wypowiedzi.

ZAKRES TEMATYCZNY

CZŁOWIEK np. dane personalne, wygląd zewnętrzny, okresy życia, cechy charakteru, uczucia i emocje, zainteresowania, rzeczy osobiste, umiejętności

MIEJSCE ZAMIESZKANIA np. dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, opis domu, prace domowe

EDUKACJA np. szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, życie szkoły, uczenie się, przybory szkolne, oceny szkolne, zajęcia pozalekcyjne

PRACA np. popularne zawody i związane z nimi czynności i obowiązki, miejsca pracy, wybór zawodu

ŻYCIE PRYWATNE np. członkowie rodziny, koledzy, przyjaciele, czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego, określanie czasu, święta i uroczystości, styl życia, konflikty i problemy

ŻYWIENIE np. artykuły spożywcze, lokale gastronomiczne, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe

ZAKUPY I USŁUGI np. rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, promocje, wymiana i zwrot towaru

PODRÓŻOWANIE I TURYSTYKA np. środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, kierunki świata, zwiedzanie, baza noclegowa,

KULTURA np. święta, obrzędy, tradycje i zwyczaje, dziedziny kultury, uczestnictwo w kulturze, twórcy i ich dzieła, media

SPORT np. dyscypliny sportu, sprzęt sportowy, imprezy sportowe, uprawianie sportu, obiekty sportowe

ZDROWIE np. samopoczucie, choroby, ich objawy i leczenie, higiena codzienna

NAUKA I TECHNIKA np. korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnej, odkrycia naukowe, wynalazki

ŚWIAT PRZYRODY np. pogoda, rośliny i zwierzęta, krajobraz, pory roku, zagrożenia, ochrona środowiska naturalnego

ŻYCIE SPOŁECZNE np. wydarzenia i zjawiska społeczne

ZAKRES ŚRODKÓW GRAMATYCZNYCH

Użycie przedimka nieokreślonego

Użycie przedimka określonego

Użycie przedimka zerowego

RZECZOWNIK Tworzenie liczby mnogiej regularnej

Tworzenie liczby mnogiej nieregularnej

Rzeczowniki policzalne

Rzeczowniki niepoliczalne

Forma dzierżawcza

ZAIMEK

Zaimki osobowe w formie podmiotu

Zaimki osobowe w formie dopełnienia

Zaimki one/ones

Zaimki dzierżawcze

Zaimki wskazujące

Zaimki pytające

Zaimki nieokreślone

PRZYMIOTNIK Przymiotniki dzierżawcze

Regularne stopniowanie przymiotnika

Nieregularne stopniowanie przymiotnika

Użycie so, such, how, too, not enough i what z przymiotnikami
Szyk przymiotników w zdaniu
Przymiotniki złożone

LICZEBNIK

Liczebniki główne
Liczebniki porządkowe

PRZYSŁÓWEK

Regularne stopniowanie przysłówków
Nieregularne stopniowanie przysłówków
Przysłówki czasu i miejsca
Przysłówki sposobu, stopnia i częstotliwości
Tworzenie przysłówka od przymiotnika
Miejsce przysłówka w zdaniu

PRZYIMEK

Przymyki miejsca, kierunku, odległości
Przymyki czasu
Przymyki sposobu
Wyrażenia przymikowe
SPÓJNIK Spójniki: and, or, because, if, unless, while, before, so, but, when, although, though, however, despite, as

CZASOWNIK

Bezokoliczniki i formy osobowe
Czasowniki posiłkowe
Czasowniki modalne
Tryb rozkazujący
Czasowniki regularne
Czasowniki nieregularne
Question Tags (pytania ogonkowe)
Czasowniki wyrażające uczucia, emocje, upodobania, chęci, stany i czynności
Konstrukcja „be going to”
Konstrukcja „have to”
Konstrukcja „would like to”
Strona czynna
Strona bierna Passive Voice
Następstwo czasów
Mowa zależna
Czasowniki złożone (phrasal verbs)
Wyrażenia had better, would rather, would prefer

SKŁADNIA

Zdanie pojedyncze: oznajmujące, pytające, przeczące
Zdanie pojedyncze: oznajmujące, pytające, przeczące z użyciem czasów: Present Simple, Present Continuous, Past Simple, Past Continuous, Present Perfect Simple, Present Perfect Continuous, Future Simple, Future Continuous, Past Perfect Simple, Past Perfect Continuous
Zdanie pojedyncze: oznajmujące, pytające, przeczące z użyciem czasów: Future Perfect, Future Perfect Continuous
Zdania z podmiotem it
Zdania z podmiotem there

Zdania z dwoma dopełnieniami

Zdania współrzędnie złożone

Pytania pośrednie

zdania warunkowe w 0 i 1 okresie warunkowym

zdania warunkowe w 2 okresie warunkowym

zdania warunkowe w 3 okresie warunkowym

zdania warunkowe nierzeczywiste z: I wish, if only, suppose, it's (high) time

ROZUMIENIE STANDARDOWYCH WYPOWIEDZI PISEMNYCH

np. napisów informacyjnych, listów, broszur, ulotek reklamowych, jadłospisów, ogłoszeń, rozkładów jazdy, instrukcji obsługi, tekstów narracyjnych, prostych artykułów prasowych, w zakresie następujących umiejętności szczegółowych:

określanie głównej myśli tekstu,

określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu,

znajdowanie w tekście określonych informacji,

określanie intencji nadawcy/autora tekstu,

określanie kontekstu wypowiedzi (np. nadawcy, odbiorcy, formy tekstu),

rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu,

rozdzielanie formalnego i nieformalnego stylu wypowiedzi.

REAGOWANIE NA WYPOWIEDZI W FORMIE TEKSTU PISANEGO

w zakresie następujących umiejętności szczegółowych:

nawiązywanie kontaktów towarzyskich,

rozpoczęcie, prowadzenie i kończenie rozmowy,

stosowanie form grzecznościowych,

uzyskiwanie i przekazywanie informacji i wyjaśnień,

prowadzenie prostych negocjacji w sytuacjach życia codziennego, proponowanie, przyjmowanie i

odrzućanie propozycji i sugestii,

prośba o pozwolenie, udzielanie i odmawianie pozwolenia,

wyrażanie swoich opinii, intencji, preferencji i życzeń,

pytanie o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadzanie się, sprzeciwianie się,

wyrażanie swoich emocji,

prośba o radę i udzielanie rady,

wyrażanie prośby i podziękowania oraz zgody lub odmowy wykonania prośby,

wyrażanie skargi, przeproszanie, przyjmowanie przeprosin.

GEOGRAFIA

Zakres materiału Etap I Szkolny

Zakres treści: Geografia fizyczna świata. Krajobrazy Ziemi. Geografia Polski. Region - województwo śląskie.

1. Mapa: ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna, skala mapy, znaki na mapie, treść mapy.

2. Lądy i oceany na Ziemi: rozmieszczenie lądów i oceanów, pierwsze wyprawy geograficzne.

3. Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.

4. Ruchy Ziemi: Ziemia w Układzie Słonecznym; ruch obrotowy i obiegowy; następstwa ruchów Ziemi.

5. Współrzędne geograficzne: szerokość i długość geograficzna; położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów; rozciągłość południkowa i równoleżnikowa.
6. Krajobrazy Polski: wysokogórski (Tatry), wyżynny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska), nizinny (Nizina Mazowiecka), pojezierny (Pojezierze Mazurskie), nadmorski (Pobrzeże Słowińskie), wielkomiejski (Warszawa), miejsko-przemysłowy (Wyżyna Śląska), rolniczy (Wyżyna Lubelska).
7. Środowisko przyrodnicze Polski na tle Europy: położenie geograficzne Polski; wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń na rzeźbę Europy i Polski; przejściowość klimatu Polski; Morze Bałtyckie; główne rzeki Polski i ich systemy; główne typy gleb w Polsce; lasy w Polsce; dziedzictwo przyrodnicze Polski, surowce mineralne Polski.
8. Społeczeństwo i gospodarka Polski na tle Europy: rozmieszczenie ludności, struktura demograficzna Polski (wiekowa, narodowościowa, wyznaniowa, zatrudnienia); migracje Polaków; zróżnicowanie polskich miast; sektory gospodarki Polski; rolnictwo Polski; zmiany struktury przemysłu Polski; zróżnicowanie usług i ich rola w rozwoju gospodarki; rozwój komunikacji; atrakcyjność turystyczna Polski.
9. Relacje między elementami środowiska geograficznego na przykładzie wybranych obszarów Polski. Wpływ: sposobu zagospodarowania dorzecza na występowanie powodzi; warunków przyrodniczych (np.: zasobów surowców mineralnych, wiatru, wód i usłonecznienia) i pozaprzyrodniczych na energetykę; rozwoju dużych miast na przekształcenia strefy podmiejskiej; procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu obszarów wiejskich; przemian gospodarczych po 1989 r. na zmiany struktury zatrudnienia; transportu na rozwój działalności gospodarczej; walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego na rozwój turystyki.

CHEMIA

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz proponowanej literatury Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Chemii dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 20 w Jastrzębiu-Zdroju w roku szkolnym 2025/2026

I. Cele organizacji konkursu

1. Odkrywanie, wspieranie i rozwijanie zainteresowań oraz uzdolnień uczniów.
2. Motywowanie uczniów do poznawania świata przyrody poprzez samodzielne pogłębianie wiedzy i umiejętności w zakresie chemii.
3. Kształtowanie u uczniów umiejętności logicznego i krytycznego myślenia.
4. Wdrażanie uczniów do systematycznej i twórczej pracy.
5. Kształtowanie u uczniów umiejętności wyszukiwania, przetwarzania, selekcji, agregacji, weryfikacji i wykorzystania danych.

II. Zakres treści

Zakres treści obejmuje i poszerza treści podstawy programowej dla przedmiotu chemia dla szkoły podstawowej określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz.U. 2017 poz. 356, ze zm.)

III. Zakres umiejętności

Umiejętności wymagane od uczestników opisane są w podstawie programowej dla przedmiotu chemia dla szkoły podstawowej:

1. Wydobywanie wiedzy i informacji z danych, aby je wykorzystać. Czytanie, analizowanie i przetwarzanie danych oraz tworzenie informacji na podstawie podanego tekstu oraz danych fizykochemicznych przedstawionych w różnorodnej formie, w tym zawartych w tabeli lub na wykresie oraz wyciąganie wniosków na ich podstawie.
2. Rozwiązywanie postawionego problemu na podstawie analizy podanej informacji oraz wcześniejszego opisu podobnego zagadnienia.
3. Wskazywanie na związek między właściwościami substancji, a ich budową chemiczną i zastosowaniem, a także na wpływ substancji na środowisko naturalne.
4. Znajomość nazewnictwa systematycznego i zwyczajowego.
5. Zapisywanie wzorów sumarycznych, strukturalnych i półstrukturalnych (grupowych).
6. Zapisanie i analizowanie równań reakcji w formie cząsteczkowej.
7. Dostrzeganie zjawisk fizycznych i przemian chemicznych w otoczeniu oraz czynników wpływających na ich przebieg.
8. Projektowanie, opisywanie, prognozowanie i interpretowanie wyników doświadczeń i eksperymentów chemicznych, odróżnianie wniosków od obserwacji.
9. Wykonywanie obliczeń chemicznych.

Stopień: pierwszy

Zakres treści

1. Substancje i ich właściwości
2. Wewnętrzna budowa materii.
3. Wiązania chemiczne.
4. Reakcje chemiczne.
5. Tlen, wodór i ich związki chemiczne. Powietrze.
6. Woda i roztwory wodne, porównuje i prezentuje informacje na temat składu mineralnego wody z różnych ujęć (woda wodociągowa, wody mineralne, woda morska, wody powierzchniowe)

Proponowana literatura – dowolny podręcznik do klasy 7 szkoły podstawowej.

BIOLOGIA

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz proponowanej literatury Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Biologii dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 20 w Jastrzębiu-Zdroju w roku szkolnym 2025/2026

I. Cele organizacji konkursu

1. Rozwijanie i pogłębianie u uczniów zainteresowań i pasji związanych z poznawaniem przyrody oraz kształtowanie myślenia naukowego.
2. Doskonalenie u uczniów umiejętności rozumowania, argumentowania i wnioskowania.
3. Kształcenie u uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanej wiedzy podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów.
4. Rozwijanie u uczniów umiejętności projektowania doświadczeń oraz analizowania i interpretowania wyników eksperymentu.
5. Motywowanie nauczycieli do podejmowania różnorodnych działań w zakresie pracy z uczniem zdolnym.

II. Zakres treści

Zakres treści obejmuje i poszerza treści podstawy programowej dla przedmiotu biologia dla szkoły podstawowej określone w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Dz.U. 2017 poz. 356, ze zm.)

III. Zakres umiejętności:

Umiejętności wymagane od uczestników Konkursu Przedmiotowego z Biologii opisane są w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z przedmiotu biologia.

Uczeń:

- wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w organizmach roślinnych i zwierzęcych,
- opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy roślinne i zwierzęce,
- opisuje i rozpoznaje tkanki,
- określa problem badawczy, formułuje hipotezy, planuje i przeprowadza oraz dokumentuje obserwacje i proste doświadczenia biologiczne,
- określa warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą,
- analizuje wyniki doświadczenia lub obserwacji i formułuje wnioski,
- wykorzystuje różnorodne źródła i metody pozyskiwania informacji,
- odczytuje, analizuje, interpretuje i przetwarza informacje tekstowe, graficzne i liczbowe,
- posługuje się podstawową terminologią biologiczną,
- interpretuje informacje i wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe między zjawiskami, formułuje wnioski,
- przedstawia opinie i argumenty związane z zagadnieniami biologicznymi.

Stopień: pierwszy

Zakres treści

1. Organizm i chemizm życia:

- a) hierarchiczna organizacja budowy organizmów;
- b) rozpoznawanie na podstawie rysunku, schematu, zdjęcia lub opisu elementów budowy komórki (błona komórkowa, cytoplazma, jądro komórkowe, chloroplast, mitochondrium, wakuola, ściana komórkowa) i określanie ich funkcji;
- c) charakterystyczne cechy budowy komórki bakterii, roślin i zwierząt oraz rozpoznawanie tych typów komórek na schemacie, zdjęciu lub na podstawie opisu;
- d) fotosynteza - substraty, produkty i warunki przebiegu procesu oraz wpływ wybranych czynników na intensywność procesu fotosyntezy;
- e) oddychanie tlenowe i fermentacja jako sposoby wytwarzania energii potrzebnej do życia (substraty, produkty i warunki przebiegu procesów); f) czynności życiowe organizmów żywych.

2. Różnorodność życia:

- a) zasady systemu klasyfikacji biologicznej; b) charakterystyczne cechy organizmów, które pozwalają przyporządkować je do odpowiednich królestw; c) wirusy jako bezkomórkowe formy materii;
- d) drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób wirusowych (grypa, ospa, różyczka, świnka, odra, AIDS);
- e) bakterie – występowanie, budowa, czynności życiowe;
- f) drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób bakteryjnych (gruźlica, borelioza, tężec, salmonelloza);
- g) grzyby – występowanie, charakterystyczne cechy budowy, różnorodność budowy, czynności życiowe (odżywanie, oddychanie), znaczenie w przyrodzie i dla człowieka.

3. Różnorodność i jedność roślin:

- a) charakterystyczne cechy budowy zewnętrznej mchów, paprociowych, roślin nagonasiennych, roślin okrytonasiennych;

- b) przyporządkowanie rośliny przedstawionej na rysunku lub zdjęciu do określonej grupy roślin (mchy, paprociowe);
- c) rozpoznawanie przedstawicieli rodzimych drzew nagonasiennych i liściastych na podstawie rysunku, zdjęcia lub opisu;
- d) znaczenie mchów i paprociowych w przyrodzie;
- e) znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie i dla człowieka;
- f) budowa, funkcja i modyfikacje korzenia, łodygi i liścia roślin okrytonasiennych - treść wykraczająca poza podstawę programową;
- g) budowa i funkcja kwiatu roślin okrytonasiennych;
- h) sposoby rozprzestrzeniania się nasion;
- i) wpływ temperatury, dostępu tlenu, światła, wody na proces kiełkowania nasion roślin okrytonasiennych.

Proponowana literatura – dowolny podręcznik do klasy 5 szkoły podstawowej.